

Turinys

PIRMA DALIS. UŽKARIAUTI PASAULĮ	9
Atsispirsiu nuo dugno	11
Stiklinė pusiau pilna... meilės!	14
Pasaulis man po kojomis?	21
<i>Šiksa</i> , arba Ne mano Jeruzalė	26
Nevirk ožiuko jo motinos piene	32
Šabo jėga	35
Jėzus vardu Ješua	46
Viešpatie, kurgi tu?	49
Kaip netapau žyde	54
Atgal į Lietuvą	59
Basieji, baisieji	62
Kovidinė savanorė	72
Tas milžiniškas Rojus	76
(Ne)gyvenimas jachtoje	81
Atgal į žemę	87
Aš esu Lukiškės	90
Pasirenku skristi	106
Papūgų daug, o apelsinų mažoka	111
<i>Estamos perdidos!</i>	118
Mergelė Marija	123
Jųjų dienos kaip šventė	127
Korida, arba <i>Tortura no es cultura</i>	138

Feniksas, kurio bijo mirtis	144
Bėgte nuo plieskiančios saulės	151
Arklys apėsta nugara	157
Kopk, vaike, kopk!	166
Pramušti galva sieną	170
 ANTRA DALIS. UŽKARIAUTI SAVE	 181
Solo	185
Grumtynės su vienatve	193
Visiškai pabudusi	196
Ką tavyje pasėjo Dievas?	207
Pasirink pasirinkti	215
„Ačiū“ – tavo kasdienė malda	218
O koks yra tamsos greitis?	222
Kiti žmonės	225
Paleisti praeitį	232
Simfoninė poema „Miške“	238
Kiek metų tavo kūnui?	245
Kiek metų tavo galvai?	253
Slėpiningasis meilės sodas	256
Tik jau nesiaukok	262
Labai trumpai apie labai ilgą ne bobų laimę	268
„Sninga. Kokia prasmė?“	271

*„Aš trokštu kalbėti, nejausdamas jokių aptvarų, kaip
žmogus, pabudęs iš miego, tokiems pat žmonėms.“*

HENRY'IS DAVIDAS THOREAU

*„Žlugime, mano žlugime, mano nemirtingas narsume,
Tu ir aš drauge juoksimės užiant audrai,
Ir drauge mudu kasime kapus viskam, kas miršta mumyse,
Ir valingai stovėsime saulėje,
Ir būsime pavojingi.*

KAHLILIS GIBRANAS

Stiklinė pusiau pilna...

Yra istorija apie žmogų, kuris buvo labai nelaimingas. Po mirties jis paklausė Dievo: „Kodėl tu mane apleidai? Atsigręžk ir pažvelk į mano gyvenimą iki mirties: aš ėjau pajūriu, ir tu ėjai su manim. Štai mudviejų pėdos smėlyje. Bet kai man tapo nepakeliamai sunku, tu mane apleidai: žiūrėk, toliau matyti tik dvi pėdos.“ Dievas atsakė: „Ne, aš tavęs neapleidau. Aš tave nešiau.“

Po istorijos su partizanų vadu mano gyvenimas netapo duobėtas. Jis tapo duobe. Trumpam. Neilgai delsęs Dievas ištiesė man ranką ir nusinešė arčiau savęs – į Jeruzalę. Viešpats leido man apsigyventi namuose su vaizdu į Šventyklos kalną.

Ir dar. Jis dovanojo dramatiškiausią mano gyvenimo meilę.

Pradėsiu iš toli.

„Visi geri vedė“, – taip sakė man sūnus, kai sulaukusi šešiasdešimties prasidėjau su benamiu bedaliu bedančiu lošėju iš Anglijos.

Jis teisus. Nuostabiauši mano sutikti gyvenimo vyrai buvo vedė. Jei turėčiau tiek išminties, kiek turiu dabar, nebūčiau leidusis nė į vieną avantiūrą su vedusiu žmogumi.

Juk vyrai nesiskiria. Skiriasi moterys.

Mano graži, turtinga, sėkminga bičiulė sutiko pagyvenusį vyrą. Labai turtingas. Vedęs. Nelaimingas šeimoj, žmona geria ir mušasi. Bet vila didelė, tai jis kenčia rūkydamas brangų cigarą terasoje prie baseino. Aišku, su žmona nemiega. Kuris nelaimingai vedęs vyras miega su žmona?

„Turėk kantrybės, – sako tas žmogus mano bičiulei nuo pirmos

meilės!

pažinties savaitės. – Mes tikrai būsim kartu. Tik turiu parduoti vilą, atsidalinti pinigų ir tuomet tave vesiu.“

Po kelių mėnesių nebėra kalbos: turėk kantrybės, išsiskirsiu su žmona ir tave vesiu. Dar po metų nebėra kalbos, kad turėk kantrybės, aš nesiskirsiu, bet mes gyvensim kartu. Pasiteisinimų tik daugėja: žmona juk nesutiks skirtis, turėk kantrybės, niekaip neparodu vilos, turėk kantrybės, mano sūnus juk gyvena kartu, kaip jį paliksiu, juk jam tik dvidešimt penkeri, jis toks vienišas ir silpnas... O dar šuo...

Jau keleri metai vyras pas mano bičiulę kasdien važinėja, vakare grįžta į vilą, vakarienauja su šeima ir terasoje rūko cigarą. Šventes jie leidžia atskirai. Keliauti negali, nes turtuoliui tinka tik skrydžiai pirmąja klase ir šiaip jis nemėgsta, kai stiuardės jam komanduoja: užsisekite diržus ir taip toliau.

Mano bičiulė laukia. Sulaukė. Mylimajam per toli važinėti, ir ji turėtų susiprasti, išsikraustyti iš savo namų ir išsinuomoti butą netoli turtuolio vilos – juk visiems būtų žymiai patogiau. Kiek laiko, kiek benzino sutaupytų... Ji jau ruošiasi.

Aš kaip kokia tetulė, išmintingoji Rūta gražuolei aiškinu: „Jis viską iš tavęs atėmė.. Namus. Ateitį. Dar kiek, ir tu valysi jam batų.“ Bjauri aš boba.

•

**Meilužė dažnai
atsiranda kaip būdas
sutvirtinti porą, esančią
prie skyrybų ribos.
Leistis į romaną su
trečiu žmogumi už
šeimos ribų – tarsi
surasti trečią koją,
paremiančią ant dviejų
kojų stovintį stalą,
kuris be paramos
triukšmingai griūtų.**

•

Skaičiau Maggie Scarf knygą „Intymūs partneriai“. Vienas jos skyrius vadinasi „Stabilizuojanti meilužė“. Autorė rašo: „Meilužė dažnai atsiranda kaip būdas sutvirtinti porą, esančią prie skyrybų ribos. Leistis į romaną su trečiu žmogumi už šeimos ribų – tarsi surasti trečią koją, paremiančią ant dviejų kojų stovintį stalą, kuris be paramos triukšmingai griūtų. Šis trečias asmuo sukuria patogią alternatyvą – būdą susidoroti su šeimoje kylančiais sunkumais. Ši alternatyva geresnė nei bandymas spręsti šeimoje kylančias problemas arba skyrybos.“*

Kiekviena santuoka, teigia mokslininkai, turi turėti du elementus – saugumą ir naujumą. Jei vyras šeimoje turi saugumą, o meilužė reiškia naujumą, kam kažką keisti?

Kam pirkti karvę, jei šaldytuve yra pieno?

Giliai sieloje net drąsiausias vyras yra susigūžęs ir už viską labiau bijo prarasti šilumos ir maisto šaltinį.

Bėk, mano bičiule. Aš visa tai išėjau, ir ne kartą. Nebėgau, nes neturėjau tetos Rūtos, kuri man laiku ir garsiai pasakytų: bėk!

Užuot bėgusi, mano gražuolė bičiulė apie mudviejų pokalbius papasakojo „savo žmogui“. Kad aš, kaip tikra draugė, turėčiau džiaugtis jos laime. O bet tačiau nesidžiaugiu. Apie poros sprendimą bičiulė informavo mane sausa žinute: „Mudu ilgai tarėmės, kaip pasielgti, ir nutarėm, kad šita draugystė baigta. Mudvi nebesikalbėsime.“

Tasai žmogus atėmė iš gražuolės dar ir draugę. Vieną iš dviejų, kurias ji turėjo Ispanijoje. Ateis ir antrosios eilė, jei nebus protinga ir nepakankamai džiaugsis.

Žiaurus dalykas toji meilė, tiesiog ilgas anestezijos seansas, net nepajunti, kaip tau linksta, o paskui trakšteli stuburas.

— * Scarf, M. (2008). *Intimate partners: Patterns in Love and Marriage*. Bantane Books, p. 147.

Visi trys mano mylėti vyrai, kurie buvo vedę, kartodavo tą pačią murmelę: „Turėk kantrybės. Palauk, kol mano sūnus ves, palauk, kol gims anūkas, kol parduosim būtą...“ Paskui nebesakydavo nieko, o manyje kaupdavosi nuoskauda ir jausmas, kad mane išduoda su ja... Manyje kaupdavosi grėsminga tylą.

Jie būtų išsiskyrę, jei žmonos būtų sužinojusios apie mane ir išmetusios juos pro duris. Bet jos nesužinojo, ir visi jie liko namie. Ten, kur širdžiai toks nemielas šilumos ir maisto šaltinis.

Likimas visuomet baudžia. Mano mylimą vyrą, mano sūnaus tėvą, žmona išmetė pro duris. Jis atėjo pas mane su šunimi ir lagaminu. Pirmas savaitės negalėjo miegoti mano namuose, grįždavo į senuosius namus – kad išsimiegotų. Paskui kažkaip gyvenom, gimė sūnus.

Per Naujuosius Nidoje jis gerai išgėręs miegojo, ir aš perskaičiau jos žinutes jo telefone. Grįžus į Vilnių, atidariau jo rašomojo stalčių, kur buvo sudėti jos laišškai. Apie meilę. Apie seksą.

Viešpatie, kaip mane supykino. Suspaudė krūtinę tarsi spygliuota viela. Nuėjau vėmti. Ne, nepasijutau išduota. Pasijutau sena ir baisi. Tuomet pirmą kartą nuėjau pas psichoterapeutę ir išėjau su ksanakso receptu.

Grįžusi namo savo sūnaus tėvą išgrūdau pro duris. „Su ja buvo tik mechanika lovoje, aš myliu tik tave“, – sakė jis spyriodamasis. Štai toks mechanikas iš pašaukimo. Su didele viso gyvenimo praktika.

Tai štai kaip jaustųsi mano mylimųjų žmonos, jei būtų sužinojusios apie mane. Jų krūtinę būtų suveržusi surūdijusi senatvės viela. Jas būtų supykinę. Atleiskit man, mano mylimųjų žmonos...

•
Žiaurus dalykas toji meilė, tiesiog ilgas anestezijos seansas, net nepajunti, kaip tau linksta, o paskui trakšteli stuburas.
•

Oi, ne, neatleiskit, nes jūs nieko nežinot ir niekada nebesužinosit apie mane, trečią stalo koją. Sumedėjusią iš skausmo ir vienatvės. Ir pavydo, kad jie buvo su jumis.

Aš mokiausi iš savo klaidų. Išmokau tiktai klysti.

2016-aisiais man buvo šešiasdešimt vieni, ir Dievas atsiuntė dar vieną gyvenimo meilę. Garsus nacių medžiotojas. Vedęs. Nelaimingai, žinoma.

Kai pirmąkart jį pamačiau kavinėje Vilniaus rotušėje, man maloniai dilgtelėjo krūtinę. Pažinojau tą jausmą, man taip buvo atsitikę ne sykį. Sutikusios tinkamą patiną, mes nieko negalvojam, nesprendžiam. Moters akmenys amžiaus smegenys sureaguoja per penktadalį sekundės – tinka. Radau. Paskui žmogiškos smegenys nutildo tą akmenys amžiaus relikta, ir gali bendrauti toliau.

Kai sutikau kitą dieną filmuoti nacių medžiotojo pasisakymą konferencijoje apie Holokaustą, krūtinę dilgtelėjo dar kartą. Skaudžiai. Nemaloniai. Mat jis užsiminė, kad jo žmona yra mažutė, smulkutė ir užsiima joga. Mat, pagalvojo mano akmenys amžiaus smegenys, žmonai gal jau septyniasdešimt, tačiau sportiška ir

grakšti. Man be šansų. Ir, galima sakyti, uždariau tą failą. Medžiok nacių toliau, jokių svajonių apie tave.

- **Sutikusios tinkamą patiną, mes nieko negalvojam, nesprendžiam. Moters akmenys amžiaus smegenys sureaguoja per penktadalį sekundės – tinka. Radau.**

Iki pavasario, kol vėl susitikome Miunchene, žydų filmų festivalyje. Mudu kartu nuvykome į ekskursiją Dachau koncentracijos stovykloje. Paskui vakarieniavom, ilgai kalbėjomės, jis paėmė mane už rankos. „O Viešpatie!“ – atsiduso mano akmenys amžiaus smegenys.

Kitą dieną dvyliktą valandą turėjau palikti savo viešbučio kambarį ir laukti ilgas

valandas iki skrydžio namo, į Lietuvą. „Pasidėk lagaminą mano kambary, čia ir palauksi.“ Ką tai reiškia? Atėjau nežinodama, ko tikėtis. Nenorėjau, kad kas nors įvyktų, nes šitas žmogus ne man, niekada jo daugiau nepamatysiu, jis grįš pas savo jogę, o aš, irgi jogė, gyvensiu viena sau toliau.

Ir staiga priėmiau sprendimą: atsisveikinti, rimtai ir visiems laikams. Atėjau į jo kambarį ir pasakiau: atsigulk. Buvau nusprendusi, ką darysiu. Tik nepagalvok blogai. „Atsigulk“ nieko nereiškia. Beveik nieko.

Jis pakluso ir atsigulė aukštiekninkas. Su drabužiais ir net su batais. Atsiguliau šalia. Aukštiekninka. Su drabužiais ir su batais. Tylėjome, nejudėdami gulėdami vienas šalia kito. Mano ranka palietė jo galvą – garbės žodis, ji tai darė pati, be mano valios. Kai ranka netyčia palietė kipą, religingo žydo kepuraitę, mano balsas paklausė: ar gali ne žydė liesti kipą? Jis tik linktelėjo. Gali.

Taip gulėjom nejudėdami gal kelias valandas. Neištarėm nė žodžio ir nesujudėjom. Tik mano ranka kartais lietė jo galvą. Jo kipą. Žiūrėjau pro langą į baisią mūrinę tvorą. „Kokia graži tvora, – galvojau. – Kaip man ramu ir gera.“

Tai buvo nuostabios valandos, vienos gražiausių ir intymiausių mano gyvenime. Ilgas atsisveikinimas. Mudu daugiau niekada nepasimatysime.

Kas yra meilės scena? Kas yra dviejų žmonių intymumas? Seksas? Ne.

Kartais, kai serialuose matau scenas, kaip du žmonės susitinka, žaibiškai nusimeta drabužius, paskui viskas vyksta greit ir smarkiai dūsaujant. Tuomet prisimenu mano seniai matytą pačią gražiausią meilės sceną. Mačiau ją teatre. Yra toks nuostabus kanadietis teatro režisierius Robertas Lepage'as. Jo spektaklyje susitinka vyras ir moteris. Jie atsiduria lovoje. Su drabužiais. Scena

užtemsta, ir kai po minutės vėl užsižiebia šviesa, matome tuos du žmones sėdinčius lovoje. Moteris vyrui kerpa nagus.

Miunchene mudu išsiskyrėme. Tačiau nepraėjus nė metams, Jeruzalėje aš kirpau nagus nacių medžiotojui.

Per tuos mėnesius susitikome ne kartą, tapome labai artimi, bet aš nesutikau peržengti paskutinės ribos, nes jis neslėpė: yra artimas su savo žmona. Nemelavo man, kaip meluodavo kiti vyrai. Aš nenorėjau dalintis.

Keliavome po Lietuvą, po žydų žudynių vietas, diskutavome, verkėme ir juokėmės. Buvo labai liūdna ir labai gera. Žinai, kaip būna. Išėjo knyga „Mūsiškiai“, radikaliai pakeitusi mano gyvenimą.

Tada, kai keliavome, žinojau, kad jis negali keliauti per šabą. Važiuoti mašina negalima. Nelabai ėmiau į plaučius, pati pailsėdavau nuo kelionių. Žinojau, kad negali valgyti nei restoranuose, nei valgyklose, nes maistas bus ne košerinis. Taigi užsipirkdavom sūdytos lašišos, duonos, pomidorų ir sustoję pakelėje pasidengdavom „stalą“ mano mašinos bagažinėje. Jis ją vadino „šoamobiliu“. Šoa hebrajiškai reiškia Holokaustą. Buvo visai egzotiška patirtis, nes trumpa. Grįžusi namo, prisikirsdavau, ko tik norėdavau. Visko, kas ne „košer“, net kiaulienos dešros.

Kelionės baigsis, ir aš liksiu viena. Dviese su daktariška dešra, kurios NM net skonio nežino, o aš užaugau su ja, su ja ir pasensiu.

Pasaulis man po kojomis?

Reikia ruoštis gyventi vienvėje. Sėdžiu namie, žiūriu pro savo langą į ošiančias pušis, triskart per dieną vedžioju Brisių. Ir taip diena po dienos, vakaras po vakaro, savaitgalis po savaitgalio.

Galiu važiuoti į sodybą prie ežero, bet ką aš ten viena... Atsipjausiu sūrio, atsisėsiu ant priemenės laiptų ir dūsausiu... Kas kad su vaizdu į ežerą. Ir dar sodyboje tiek daug darbo: dilgėlės, žolė, krintantys ir pūvantys obuoliai. Musės, vapsvos, uodai... Kad ją kur tą sodybą...

Reikia kam nors ryžtis. Reikia ir vienvėje gyventi įdomiai. Nors esu gerokai aptalžyta, reikia stotis ir eiti. Juk turiu tiek daug jėgų.

Reikia užkariauti pasaulį.

Tai visiškai paprasta. Pasaulis laukia manęs. Galybė miestų Australijoje, JAV, Anglijoje ir net Japonijoje. Lietuvoje nebebus jokių susitikimų su skaitytojais, bet pasaulio žydai laukia manęs išskėstomis rankomis. Aš esu ne žydė, išdrįsusi parašyti knygą apie žydų tragediją. Jie sako, kad esu pirma ir kol kas vienintelė tokia Rytų Europoje, kur žuvo daugiausia žydų. Esu unikali. Aš, kuri visada buvo niekas savo pačios akyse, esu kone garbinama....

Visuomet laikiau save nevykėle. Mano dvynukė sesuo buvo be galo graži ir talentinga, o aš buvau, kaip sakydavo jos kavalieriai, „sesutė su akiniais“. Nuo paauglystės žinojau, kad tik ką nors ypatingo padariusi išsivaduosiu iš savo kompleksų ir nors šiek tiek prilįgsiu Aušrai, kuriai Dievas davė ir dar drėbtelėjo. Tėvų klausdavau: „Kodėl Aušrai viskas, o man – nieko?“ Atsakymas būdavo itin guodžiantis: „Rūtyte, užtat tavo charakteris geras...“

Žinojimas, kad esu negraži ir netalecinga, užuot paralyžiavęs valią, mane motyvavo: galvojau, jei galiu man iškilusį uždavinį, mažą ar didelį, išspręsti, galbūt patirsiu kelias minutes laimės.

Ir štai, mano sesuo mirusi, o aš – žvaigždė.

Pasipylė tarptautinės žydų premijos. Kvietimai...

Kai turėjau išskristi į Ameriką, kur manęs su pasakojimais apie knygą laukė gal keliolika miestų, sulaukiau skambučio iš savo bičiulės, dirbančios JAV ambasadoje. „Žinai, ką? Ambasada gavo anoniminį laišką, informuojantį, kad tu lankysiesi JAV ir skaitysi paskaitas ir kad tikriausiai tai darysi neturėdama darbo vizos. Vadinasi, nelegaliai.“

Sakoma, lietuvio nacionalinis patiekalas yra kitas lietuvis. Kartais tuo tikiu.

Gauti darbo vizą jau buvo per vėlu.

Ameriką apvažiavau. Pinigų man žmonės nedaug surinko, bet surinko. Kiti įdavė čekių, kad nuvežčiau jų artimiesiems į Lietuvą. Man nesunku – nuvešiu, atiduosiu.

Jau turiu skristi iš Niujorko namo. Jau lipu į lėktuvą. Prie trapo stovi trys policininkai. Jie laukia manęs. Paima už parankių, išsiveda į atskirą kambarį oro uosto terminale. Liepia sėstis ant grindų ir iškrauti kuprinę. Viską viską. Grynuosius, daug smulkių ir čekių – visus ne mano. Suskaičiuoja pinigus ir įvardija mano nusikaltimą: vienuolika tūkstančių dolerių. O iš šalies ne-deklaravus galima išvežti iki dešimt. Taip vi-same pasaulyje.

Aš sėdžiu ant grindų, aplink mane išmėtyti čekiai, pinigai, asmeniniai daiktai. Man neap-sakomai ramu. Žinau: dabar viskas. Kalėjimas. OK. Kas bus, tas bus.

Į kambarį ateina lėktuvo palydovas. Klausia policininkų, ar iškrauti mano lagaminą, nes

•
**Sakoma, lietuvio
nacionalinis
patiekalas yra
kitas lietuvis.
Kartais tuo tikiu.**
•

juk aišku: neskrisiu. Policininkai išeina pasitarti. Grįžę sako: „*It's your lucky day*. Tavo laiminga diena. Užpildyk deklaraciją, ir mes tave paleisim.“

Širdis daužosi, kai įlekiu į lėktuvą, kuris dėl manęs jau gerokai vėluoja. Visa drebu... Taip norėčiau šlakelio konjako... Neturiu.

Iš visų kelionių „užkariaujant pasaulį“ tik keletas smagesnių epizodų ir viena karti pamoka.

Važiuoju į Vieną, grandiozinį eilinės premijos įteikimą. Gal reikėjo nevažiuot, nes, sako, tos organizacijos vadas yra Putino draugas. Bet nuvažiavau. Iškilmingoj ceremonijoj man įteikė apdovanojimą už drąsą – metų premiją. Tai buvo sunki kaip akmuo žalia metalinė galva su paauksuotomis smegenimis. Smegenys atrodė kaip... neskysiu, kas. Skystos tokios. Palikau galvą Vienoj, pas dukrelės anytą.

Tik po kelerių metų internete pamačiau nuotrauką: lygiai tokia pat galva, antra po manęs, įteikiama Romos popiežiui Pranciškui. Jo akys, pamačius žalią galvą... iškalbingiau nebūna. Turbūt ir aš tada Vienoj atrodžiau lygiai taip pat. Įdomu, kur popiežius padėjo tą baisią žalią galvą? Reikės nuvažiuoti į Vatikaną, pažiūrėti, kur ji dabar. Maniškė jau pas mane, juk aš likau vienintelė dar gyva žalios galvos laureatė.

Iš kitos organizacijos gavau apskritą medaliuką už drąsą. Pamečiau jį ar užkišau kažkur. Iš trečios – didžiulių litografijų rinkinį žydų buities temomis, vienas paveikslas niūresnis už kitą. Dabar tas rinkinys pas draugę kaime, klėtelėje už malkų. Sako, žydai turtingi. Nes jie niekada nemoka. Bent jau laureatams.

Paskui mane pakvietė skaityti paskaitos į Kembridžo universitetą... Į Kembridžą? Mane? Tiesa, Lietuvos ambasada oficialiu laišku užklausė universiteto, kodėl gi kviečiasi mane, juk yra Lietuvoj kitų gerų rašytojų.

Paskui – Japonija, Tokijas, kur į paskaitą atėjo Lietuvos ambasadoriaus pavaduotojas. Jis su manimi nepasisveikino. Sėdėjo niūrus ir visą paskaitą uoliai konspektavo. „Nekonspektuokit, tamsta, – kreipiausi į tautietį kagėbisto veidu. – Atsiųsiu jums visą paskaitą elektroniniu paštu, ir jūs referuosit, kam reikia.“

Tokijas man pasirodė nesvetingas. Labiausiai bijojau tualetų. Turbūt mašiną vairuoti lengviau išmokyti, negu įjungti viską, kas sudėta į japoniškų tualetų pultelius. Srovė iš priekio ar iš užpakalio? Reguluojama, žinoma. Muzika tokia ar kitokia. Vėjelis kokio smarukumo? Sakysit, durna ta Vanagaitė, iš toookios šalies kaip Japonija prisimena tik vieną skundiką ir tulikus. Taip, deja.

Australija... Po paskaitos prie manęs prieina graži žydė gydytoja ir sako: „Rūta, aš tau perku bilietą iš bet kur, atskrendi pas mane ir būni visus tris mėnesius, kiek gali. Rašai, ilsiesi. Mudvi nukeliausim į seniausią pasaulio mišką, kuriam milijonai metų. Išplauksim panardyti į Didįjį barjerinį rifą. Viena problema: mano namas visai šalia vandenyno, ir kartais bangos tykšta į baseiną. Tau nieko?“

Praėjo nemažai laiko, kol nuvažiauvau pas dosniąją australę. Papasakosiu paskui.

Šio skyriaus pavadinimas – „Pasaulis man po kojomis?“. Su klaustuku. Štai iš kur klaustukas – ir labai didelis.

Savo paskaitose pasakodavau „Mūsiškių“ atsiradimo istoriją, apie tai, kad lietuviai dalyvavo Holokauste ir kad didžioji dalis nužudytų žydų turto atiteko mums. Gaudavau daug gėlių, kiti verkdav, ypač išeiviai iš Lietuvos, Latvijos ar Ukrainos. Vienas vyras po paskaitos atsiklaupė prieš mane ir pabučiavo ranką.

Tačiau įvyko ir iš pažiūros nekaltas epizodas, kuris viską manyje pakeitė. Neatsimenu, kuriame Amerikos mieste per paskaitą atsistojo moteris ir paprašė mikrofono. „Mano protėviai iš Lietuvos, ir aš kitą vasarą planavau su šeima ten nuvažiuoti. Sako, šalis labai